

BESLUT

2017-05-29

Dnr: 16/02530,
2583 och 3390

SAKEN

Ekot, P1, 2016-09-23, kl. 07.00, 08.00 och 09.00, *Studio Ett*, 2016-09-23 och *Ekots lördagsintervju*, 2016-10-01, inslag om en man som misstänks vara en säkerhetsrisk; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslagen frias. Granskningsnämnden anser att de inte strider mot bestämmelserna om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet.

INSLAGEN

***Ekot* 23 september 2016 kl. 07.00, 08.00 och 09.00**

I inslagen presenterade två reportrar, reporter A och B, en nyhet om att en man som jobbade på Sverigedemokraternas riksdagskansli, (C), var en potentiell säkerhetsrisk. I inslaget kl. 07.00 sades huvudsakligen följande.

(Nyhetsuppläsare) – Ja, en man som arbetar på Sverigedemokraternas riksdagskansli är en potentiell säkerhetsrisk, det här enligt flera experter som *Ekot* talat med. Genom en fastighetsaffär med en inflytelserik rysk affärsman, som även är dömd brottsling, så fick mannen, som kallar sig [C], flera miljoner kronor. Och det här är självklart allvarligt, det säger [personnamn] som är utredningschef på Försvarshögskolan.

(Utredningschef) – Ja, alla varningsklockor ringer. Är det den här typen utav problem och ett parti blir informerade om det så bör man se till att bli av med problemet.

(Reporter A) – Mannen som kallar sig [C] har jobbat i riksdagen sedan februari i år, och han har rätt att röra sig fritt i riksdagen, innanför skalskyddet, samtidigt använder han sig systematiskt av falska namn. *Ekot* har hittat åtminstone fem olika namn som han använder i artiklar, i myndighetskontakter och på sociala medier. (Reporter B) – Men det var i sitt riktiga namn som [C] 2014 köpte ett hus av en inflytelserik företagare och nu dömd brottsling från St. Petersburg. Företagaren beskrivs av ryska medier som en kriminell man med kopplingar till ryska myndigheter. [C] får köpa affärsmannens hus utanför Stockholm för sex miljoner kronor, vilket är hälften så mycket som affärsmannen själv betalade för huset ett par år tidigare. [C] säljer genast huset vidare för dubbelt så mycket. På två månader gör han en vinst på över sex miljoner kronor. Alldeles för konstigt tycker [personnamn] från Försvarshögskolan. (Utredningschef) – Det måste finnas någon mottjänst i detta rimligtvis, eller ett rörelsekapital för att agera

på uppdrag utav någon annan. (Reporter A) – [C], som också gjort sig känd som flitig debattör, vill inte ställa upp på en intervju men han tycker själv att affären är legitim och inte kan göra honom till en säkerhetsrisk. Han säger att det bara var säljaren som ville sälja huset snabbt. Men oavsett anledning till att [C] på det här sättet får sex miljoner så ger husaffären den kriminella affärsmannen en tillräcklig hållhake på [C] för att göra honom till en potentiell säkerhetsrisk i riksdagen, tycker [personnamn] och det går att göra stor skada i riksdagen. (Utredningschef) – Man kan höra samtal, man för förtroliga samtal, man kan få information, hur ser olika partier på exempelvis Nord Streams framtid här, handelsavtal, politiska ställningstaganden, vädlandssamtal mot Nato. Man kanske kan till och med planera ut avlyssningsanordningar om man ska dra det riktigt långt. (Reporter B) – Det är partierna själva som bestämmer om och hur de säkerhetsprövar sin personal. Sverigedemokraternas presschef [personnamn] säger att man har en rutin att säkerhetskontrollera alla som anställs på kansliet och det har aldrig lett till någon anmärkning. Han ser heller ingen anledning att vidta några direkta åtgärder. (Presschef) – Alltså hittills har ju de uppgifter som lagts fram varit, det har ju varit hörsägen, det har varit partsinlagor och sådär, de, de är svårt att så att säga, att ta ställning till dem eftersom det ofta handlar om att ord står mot ord.

Inslagen som sändes kl. 08.00 och 09.00 var likalydande med inslaget kl. 07.00.

Studio Ett 23 september 2016

Inslaget var en fördjupning av omständigheterna kring nyheten som presenterats i de anmälda inslagen i *Ekot*. Inslaget inleddes med att två programledare, samtalade med reporter A kring nyheten. Följande sades.

(Programledare 1) – Och först alltså det som dominerar dagen. *Ekots* avslöjande om Sverigedemokraterna och den man som kallar sig [C]. (Programledare 2) – Och den husaffär med en rysk affärsman som gör att [C] enligt flera experter kan vara en säkerhetsrisk. (Programledare 1) – Och det här ja, det väcker nu allt fler reaktioner och kommentarer, ni ska strax få höra några men först [reporter A] en av reporterna bakom *Ekots* granskning. Den här fastighetsaffären som vi nu talar om, vad handlar den om? (Reporter A) – Ja, det är den enskilda uppgift som flera säkerhetsexperter som vi har pratat med menar är det som man framförallt gör att de anser att den här personen kan vara en säkerhetsrisk i riksdagen. Och det börjar egentligen med en speciell rysk affärsman som i slutet av 2011 köper ett hus utanför Stockholm för tolv miljoner kronor. Han är välkänd företagare från St. Petersburg, också kriminell, nu dömd brottsling, och indragen i en härva med ryska myndigheter. Han låter [C] köpa det här huset, eller [C] köper i alla fall det här huset för sex miljoner kronor. I...

(Programledare 1) – Halva, halva värdet, eller halva priset kan man säga. (Reporter A) – Det är halva priset och [C] säljer genast huset vidare, det här är sommaren 2014, och nu får han över tolv miljoner. Så på bara ett par månader så tjänar han över sex miljoner kronor. (Programledare 1) – Men varför, jag menar, varför väcker det här sådana misstankar? (Reporter A) – Ja, [C] själv menar att den här affären är helt legitim. Men flera säkerhetsexperter menar att man, man får inte på det här sättet bara sex miljoner kronor och oavsett varför, vissa spekulerar i att det är en betalning, ett rörelsekapital, ja men eller så fick han bara göra en bra affär men oavsett, menar de säkerhetsexperter vi har pratat med, så är det en tillräcklig hållhake på [C] för att han skulle kunna vara en säkerhetsrisk i riksdagen. (Programledare 2) – Vad vet man om vem som i så fall har den där hållhaken på honom? Utgår man från att det är just den där affärsmannen då, eller? (Reporter A) – Ja, det är det enda vi kan, vi kan prata om nu, det är de faktiska uppgifter vi har och det är också en man som nu har ett tolvårigt fängelsestraff. (Programledare 2) – [C], som han kallar sig, är politisk sekreterare. Vad innebär det i fråga om hur fritt han kan röra sig i riksdagen? (Reporter A) – Ja, han har en ackreditering för att röra sig helt fritt innanför riksdagens skalskydd. Så han har

alltså tillgång till stora delar av riksdagens lokaler. Sen är det självklart vissa delar har han inte tillgång till, det är de andra partiernas partikanslier och vissa delar av, lokaler som hör till förvaltningen.

Sedan följde ett reportage där reporter A besökte Sverigedemokraternas riksdagskansli. Bland annat följande sades.

(Reporter A) - Mannen som alltså kallar sig [C] är inte på jobbet den här veckan. Men annars jobbar han här, inne på Sverigedemokraternas partikansli i riksdagen. Han kan röra sig fritt innanför riksdagens skalskydd. Samtidigt använder han sig av flera olika namn, och det har han gjort länge. [...] (Reporter A) – [C] är ett alias som mannen använt sedan 2010. Han säger att det är nödvändigt eftersom han också är frilansjournalist och flitig debattör och måste skydda sin rätta identitet eftersom han får hot. Det är också med namnet [C] han i våras intervjuades av *Ekot* i sin roll som före detta handläggare på Migrationsverket. Men han använder också andra namn i allt från kontakt med myndigheter, på sociala medier och i tidningsartiklar. Det känner alltså inte Sverigedemokraterna till enligt [namn presschef], trots att mannen varit anställd på partiet sedan i februari. Och det behöver inte vara problematiskt tycker [namn presschef]. (Presschef) – Som sagt det är väldigt svårt att svara på i den, när jag får det här så att säga, framför mig på det här sättet. Det är klart att det potentiellt skulle kunna vara det men det kan säkert också finnas förklaringar till det. Det kan inte jag bedöma utan att ha mer information. (Reporter B) – Och så betonar han att eftersom Sverigedemokraterna väljer att säkerhetspröva sin personal så är han inte orolig. Han räknar med att eftersom SD inte fått några anmärkningar i bland annat de registerkontroller som gjorts så är inte heller någon av deras anställda en säkerhetsrisk. Men det är det som är problemet. Det partierna gör räcker inte enligt flera säkerhetsexperter som *Ekot* talat med. En av dem är [personnamn] som arbetat på Försvarets radioanstalt med bland annat hot mot myndigheter i sjutton år. (Säkerhetsexpert FRA) – Sverige är ju väldigt, väldigt naivt när det gäller det här med rekrytering. Det som brister är ju säkerhetsmedvetenheten i riksdagen och i partierna. (Reporter A) – Det är upp till partierna själva att bestämma om och hur de vill säkerhetskontrollera politiska tjänstemän och hur de i så fall gör provningen.

Sedan följde ett uttalande av en annan säkerhetsexpert som även sänts i inslagen i *Ekot*. Sedan sades bland annat följande.

(Reporter B) – När det gäller just mannen som kallar sig [C] är han i dag polisanmäld av Sveriges Radio, bland annat efter att inte ha lämnat tillbaka sitt passerkort när han skulle lämna radion efter en veckas utbildningstjänst. Han har också uppgett fel namn och personnummer vilket kan vara brott mot skyddslagen eftersom Sveriges Radio är ett skyddsobjekt. Det här nekar [C] till och han säger att passerkortet är borttappat men han vill inte låta sig intervjuas. Med sitt alias har han också sökt jobb på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, men det rann ut i sanden, och det här är ett oroande mönster tycker [personnamn]. [...] (Reporter A) – I morse kunde *Ekot* också avslöja att [C] genom en fastighetsaffär med en inflytelserik rysk affärsman, tillika dömd brottsling, fått flera miljoner vilket i sig gör honom till en potentiell säkerhetsrisk enligt ledande säkerhetsexperter. En affär som [C] själv säger är legitim och när *Ekot* under torsdagen intervjuade Sverigedemokraternas [personnamn] såg han ingen anledning till att vidta några åtgärder.

Sedan följde bland annat intervjuer med en kvällstidnings politiska kommentator och chefredaktören för Sverigedemokraternas tidskrift *Samtiden*. I den andra timmen av *Studio Ett* sades sedan bland annat följande.

(Programledare 2) – Ja, som vi har berättat i nyhetssändningarna under dagen så bedömer flera experter att den person som kallar sig [C] är en potentiell säkerhetsrisk.

(Programledare 1) – Och [C], som egentligen heter något annat, är anställd på Sverigedemokraternas riksdagskansli och har därmed tillträde till en av landets mest centrala myndigheter. (Programledare 2) – Och dessförinnan har han arbetat på Migrationsverket, haft en utbildningstjänst här på Sveriges Radio och dessutom kontaktat Myndigheten för samhällsskydd och beredskap med önskemål om att få jobba där. (Programledare 1) – Och så här säger [personnamn], säkerhetsexpert med förflutet på FRA. (Säkerhetsexpert FRA) – Det är bara ställen egentligen där han har, där han kan påverka väldigt mycket. Det är ju på känsliga myndigheter. [...]

(Programledare 1) – Här i studion nu [reporter A], en av reporterna som har granskat detta. Ja, hur har [C] som han kallar sig då kunnat få tillträde till de här känsliga platserna trots alla oklarheter som finns kring honom? (Reporter A) – Ja, när det gäller riksdagen där han ju jobbar i dag, på Sverigedemokraternas partikansli, där säger ju Sverigedemokraterna att de har gjort en säkerhetsprövning med tillhörande registersal, slagning hos Säkerhetspolisen, samtidigt säger ju Sverigedemokraterna nu att de inte har känt till många av de här uppgifterna som *Ekot* har kunnat avslöja. Så det är, vi får väl vänta och se i fall det förändrar deras bedömning men de har sagt att de är trygga med, med den säkerhetsprövning de har gjort. När det gäller vad han gjort tidigare så, Sveriges Radio fick han, fick han lämna efter bara en veckas utbildningstjänst. Att han har kontaktat Myndigheten för samhällsskydd och beredskap det säger [C] själv att han inte förstår att någon över huvud taget ifrågasätter, att det är hans, hans rätt. Han säger också att han är helt trygg med att Migrationsverket nu också granskar de asylärenden han har arbetat med. [...] (Reporter A) – För en stund sen så pratade jag med [personnamn] som är säkerhetschef på Riksdagsförvaltningen och så här kommenterade han dagens uppgifter. (Säkerhetschef riksdagsförvaltningen) – Partikanslierna själva ansvarar för sina anställningar och i och med det ansvarar de för att genomföra säkerhetsprövningen för det är dom som har kunskapen om vilken skyddsvärd information anställd kommer ta del av. Och det Riksdagsförvaltningen gör som myndighet är att vi stödjer partikanslierna i det här och hjälper till med den delen av säkerhetsprövningen som vi ansvarar för. (Reporter A) – Skulle ni från Riksdagsförvaltningen gärna se att partierna gjorde mer omfattande säkerhetsprövningar eller gjorde dem på samma sätt som ni själva gör när ni anställer tjänstemän? (Säkerhetschef riksdagsförvaltningen) – Vi arbetar fokuserat med den här frågan just nu. Jag tycker att vi har en bra dialog med partikanslierna. Det är viktigt för dem att beakta, precis som för oss, förändringar i hot och sårbarheter i samhället. (Reporter A) – Om ni skulle anställa en person till Riksdagsförvaltningen som ni upptäcker systematiskt använder sig av flera olika namn, också i sin kontakt med myndigheter, skulle det vara något ni reagerade på? (Säkerhetschef riksdagsförvaltningen) – Givetvis är det något som bör följas upp och som kan vara förtroendeskadligt. [...] (Programledare 2) – Vet de ens vem han är egentligen? (Reporter A) – Ja, han är ju anställd i sin rätta identitet här i Sverige, så, så på det sättet absolut. Sen vet de uppenbart inte allt om honom men det gör de nog i och för sig inte med någon av sina anställda, det är väl få arbetsgivare som gör. (Programledare 2) - Han har ju sökt uppmärksamhet hela tiden genom att delta i debatter, skriva artiklar. Alltså mot den här bakgrunden så kan man undra varför betar han sig så? (Reporter A) – Absolut. Först så vill jag bara säga, samtidigt som han verkligen har sökt den offentligheten så har han ju också avböjt att vara med på en inspelad intervju här hos oss så den här uppmärksamheten söker han uppenbarligen inte. Sen så menar han själv att han, han har rätt att vara ute i offentligheten och han har velat göra det i sitt alias för att han har en sekretessmarkering för att han får flera hot som han förklarar, och det är i sitt, sitt alias som han framförallt har sökt, eller ett av sina alias, som framförallt sökt uppmärksamhet offentligt. (Programledare 1) – Det som gör då att säkerhetsexperterna bedömer honom som en säkerhetsrisk, det är ju att han har fått köpa den här strandvillan utanför Stockholm av en rysk kriminell affärsman, vi talade lite grann om det i våran förra timme klockan sexton, och han fick då den här

villan till ett uppenbart underpris. Sen sålde han den vidare efter två månader för det dubbla och det är en affär han tjänade sex miljoner på. Men varför är det, just den här affären så anmärkningsvärd? (Reporter A) – För att alla de experter som vi har talat med, de menar ju att man får inte bara sex miljoner av någon på det här sättet. Det finns någon slags hållhake. Vad det är det vet vi inte, det är flera som spekulerar kring om det kan vara en betalning, eller ett rörelsekapital för att göra någonting, eller så det kanske är bara en väldigt bra affär men då menar de att den här personen som låter honom köpa det här huset väldigt billigt ändå har en hållhake på honom vilket skulle kunna göra honom till en säkerhetsrisk i riksdagen.

Inslaget avslutades sedan med att två riksdagspolitiker från försvarsutskottet intervjuades.

Ekots lördagsintervju 1 oktober 2016

Programmet var en intervju med Rysslands ambassadör i Sverige. Under intervjun fick ambassadören bland annat frågor om hur han såg på de uppgifter som kommit fram i inslagen den 23 september 2016. Bland annat sades följande i programmet.

(Programledare) – Det går ju knappt att öppna en tidning i dag utan att nyheterna på något sätt är kopplade till Ryssland. Vi har den senaste tiden sett inte mindre än två tjänstemän från Sverigedemokraterna som har fått lämna sina jobb på grund av händelser som har med Ryssland att göra. [...] (Reporter) – Men jag vet ju att du följer ju noga svenska nyheter. Vi har ju också händelser runt en man som kallar sig [C] som har sagt upp sig från Sverigedemokraternas kansli, också efter händelser som har med Ryssland att göra, har du följt affären? (Ambassadör) – Ja, jag har naturligtvis följt, jag läser alla tidningar som, som de bör men därmed inte sagt att vi ska på något sätt kommentera i sak vad som har hänt. Det är liksom upp till sve..., Sverigedemokraterna och upp till svenska tidningar och svenska myndigheter att fatta respektive beslut. (Reporter) – Men hur skulle Ryssland reagera om en svensk som använde pseudonym skulle söka sig till samhällsviktiga institutioner i Ryssland som Migrationsverket, riksdagen, Sveriges Radio, motsvarande i Ryssland? (Ambassadör) – Ja, ja ser inga som helst förhinder om, eftersom det är yttrandefrihetsprincipen som är utstakad i vår författning precis som i Sveriges författning... (Reporter) – Men skulle inte den... (Ambassadör) – ... då tycker jag inte att det finns någon som helst, du vet, orsaken till att förbjuda någon att uttala sina åsikter. (Reporter) – Nej, men just det, just den här bakgrunden att en person som jobbar med pseudonym söker sig till samhällsviktiga funktioner, hade Ryssland accepterat om en svensk gjort på samma sätt?

ANMÄLAN

Inslagen har anmälts av C.

Ekot den 23 september 2016

C har anmält samtliga sändningar i *Ekot* under morgonen den 23 september 2016 på sammanfattningsvis följande grunder.

- Sveriges Radio (SR) stred mot kravet på opartiskhet i sändningstillståndet då redaktionen inte citerade anmälarens mejl trots att han uttryckligen bad om det. Mejlen innehöll bland annat information om att han i samband med sin

anställning vid riksdagen kontrollerades av Säpo och inte bedömdes vara en säkerhetsrisk, men redaktionen gjorde dock inte detta.

- Inslagen stred mot kravet på saklighet då det enda lyssnarna fick veta var att anmälaren gjort en vinst på en fastighetsaffär som en expert bedömde kunde göra anmälaren till en säkerhetsrisk. Mot bakgrund av att informationen om anmälarens säkerhetsprövning av Säpo klipptes bort var nyheten högst osaklig.
- Anmälaren fick ingen möjlighet att bemöta kritiken i direktsändning.
- Anmälaren anser att redaktionen även brutit mot bestämmelsen om respekt för den enskildes privatliv. Anmälaren var varken politiker eller någon offentlig person utan endast en anställd vid Sverigedemokraternas kansli. Den stora exponering nyheten fick stod inte i proportion till anmälarens position vid riksdagen och ledde till stora personliga konsekvenser.
- Anmälaren anser att det knappt kan ha funnits något oavvisligt allmänt intresse i att rota i vilka jobb anmälaren sökt eller fastighetsaffärer anmälaren gjort. I inslagen offentliggjordes en privat uppgift om en fastighetsaffär utan att något bevis för att något olagligt eller felaktigt skett. Fastighetsaffären var en del av anmälarens privata ekonomi.

Studio Ett den 23 september 2016

Inslagets ämne i och med sin formulering ”Vad bör SD göra med [C]” var nedsättande och provokativt. Flera ovidkommande personer fick möjlighet att uttala sig i inslaget. Anmälaren fick dock aldrig möjlighet att vara med i sändningen för att bemöta och besvara anklagelserna. Anmälaren anser därför att inslaget stred mot kravet på opartiskhet, något som medförde stor personlig skada för anmälaren.

Ekots lördagsintervju den 1 oktober 2016

Anmälaren anser att programmet berörde honom personligen. Anmälaren anser att programledaren i inslaget bad Rysslands ambassadör recensera anmälaren. Anmälaren anser även att programledaren genom sina frågor menat att anmälaren inte är svensk utan en ryss som nästlat sig in i riksdagen samt att han på något sätt är underställd den ryska ambassadören. Programledaren exkluderade på detta sätt anmälaren ur det svenska samhället och behandlade honom som en främmande utländsk aktör. Anmälaren har numera endast ett svenskt medborgarskap. Programledaren förstärkte intrycket av att anmälaren skulle vara en infiltratör genom att inte nämna att anmälaren inte längre har ett ryskt medborgarskap.

Anmälaren anser att de frågor som ställdes till ambassadören gällande honom samt det sätt som frågorna utformats på bröt mot kraven på opartiskhet och saklighet. Med tanke på att *Ekots lördagsintervju* är ett av de mest lyssnade programmen på SR har detta inneburit stor skada för anmälaren.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslagen överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet samt respekt för den enskildes privatliv. SR anför sammanfattningsvis följande.

Ekot och Studio Ett

Opartiskhet

SR har vid upprepade tillfällen och i god tid före publiceringen sökt anmälaren. Redan den 13 september 2016 träffade anmälaren en av *Ekots* reportrar, men han motsatte sig, av olika skäl, att innehållet i det samtalet skulle användas. Anmälaren ville därefter svara enbart via mejl och *Ekot* valde då att genomgående redogöra för anmälares inställning genom att i sändningarna den 23 september 2016 lyfta fram hans skriftliga bemötande av kritiken.

På eftermiddagen den 23 september 2016 uttryckte anmälaren i sociala medier att han ville ha genmäle. Redaktionen kontaktade honom strax därefter och frågade vilken kritik han ansåg inte blev bemött. På kvällen svarade han att han ansåg att *Ekot* inte redovisat hans mejlkommentarer i tillräcklig omfattning. *Ekot* erbjöd då att göra en bandad intervju med anmälaren. Svaret blev dock att han enbart skulle ställa upp på en direktsänd intervju. Erbjudandet om bandad intervju upprepades även den 24 och 26 september 2016. SR ansåg i och för sig att man redovisat anmälares bemötande på kritiken i tillräcklig omfattning men erbjöd honom trots det en bandad intervju för att det kunde vara av intresse journalistiskt. Det är upp till SR att bestämma formen för hur ett genmäle utformas och direktsändning var i det läget inget alternativ.

Saklighet

Anmälaren anför att inget olagligt eller felaktigt skett men att *Ekot* trots detta valde att offentliggöra uppgifterna om fastighetsaffären. SR vill framhålla att man inte påstått att något olagligt skett. Däremot hade *Ekot* kontakt med fyra olika säkerhetsexperter, samtliga med bakgrund på myndigheter som hanterar säkerhetsfrågor såsom Säpo, FRA, Brå och Försvarshögskolan. Experterna menade alla att den typ av fastighetsaffär som nu var aktuell kunde innebära en säkerhetsrisk. Samtliga reagerade också på att anmälaren uppgivit olika namn vid jobbsökningar och kontakter med myndigheter. Angående redogörelsen för själva fastighetsaffären anser SR att den har beskrivits på ett korrekt och fulltäckande sätt. Uppgifterna kring transaktionerna i fastighetsaffären bygger på uppgifter ur allmänna handlingar som *Ekot* tagit del av.

Anmälaren menar att SR vilselett lyssnarna genom att inte uppge att han framfört att en säkerhetsprövning gjordes av Säpo vid anställningen av honom. Den uppgiften försökte *Ekot* få verifierad av SD innan publiceringen. SD:s presschef lämnade dock endast ett generellt svar om att alla som anställs på kansliet går igenom en säkerhetsprövning. SD ville inte heller svara på frågan om

just anmälaren säkerhetsprovats. Därför valde *Ekot* att redogöra för vad SD uppgett generellt om sina rutiner vid anställning i morgonsändningarna. Där framgick således att SD säkerhetskontrollerar samtliga anställda, vilket bekräftar det anmälaren påstått.

SR har inte benämnt anmälaren som ”rysk agent” vid något tillfälle.

Respekt för privatlivet

I inslagen används genomgående anmälarens alias vilket han vid upprepade tillfällen använt i offentligheten i sin roll som skribent och debattör. Under namnet har han bland annat varit aktiv som migrationsdebattör och också skrivit om rysk politik och propaganda. Anmälaren har således själv sökt offentlighet i olika sammanhang under namnet. Det är inte under namnet [C] anmälaren var anställd i riksdagen. Anmälarens riktiga namn framgick inte varför utpekandet måste varit begränsat. I det nu aktuella fallet avser publiceringen dessutom uteslutande anmälarens yrkesliv. Om ett intrång skulle anses föreligga menar programbolaget att detta måste anses vara motiverat av det allmänintresse som finns i det här fallet då det handlar om säkerhetskontrollen av dem som har tillgång till ett av våra mest välbevakade skyddsobjekt, Sveriges riksdag. *Ekots* rapportering ledde till att Sverigedemokraterna såg över sina säkerhetsrutiner i riksdagen och till att säkerheten i riksdagen diskuterats i ett möte med riksdagspartiernas gruppleddare tillsammans med riksdagens säkerhetschef och talman.

Ekots lördagsintervju

Under intervjun handlade en stor del av samtalet om relationen mellan Ryssland och Sverige. Den ryska ambassadören menade att relationen mellan länderna var sämre än på väldigt länge. Flera olika exempel togs upp på händelser som kunde ha påverkat. I det sammanhanget fick ambassadören bland annat följande fråga: ”Vi har också händelser runt en man som kallar sig [C] som har sagt upp sig från Sverigedemokraternas kansli också efter händelser som har med Ryssland att göra. Har du följt affären [C]?” Detta är den enda fråga som ställdes angående anmälaren.

SR anser att det var relevant att i sammanhanget ta upp detta. Bara en vecka tidigare hade *Ekot* avslöjat att anmälaren gjort en fastighetsaffär med en kriminell rysk affärsman med kopplingar till det ryska skatteverket. Flera säkerhetsexperter menade därför att anmälaren kunde vara en potentiell säkerhetsrisk i riksdagen. Frågan innehöll ingen direkt kritik som anmälaren skulle få bemöta. Han sa upp sig på egen begäran vilket är relevant och korrekt.

Vidare menar anmälaren att han inte har ryskt medborgarskap och att ytterligare en fråga skulle bryta mot kraven på saklighet och opartiskhet nämligen: ”Men hur skulle Ryssland reagera om en svensk som använder pseudonym skulle söka sig till samhällsviktiga institutioner i Ryssland [...]” Intervjuaren påstår inte att

anmälaren har ryskt medborgarskap. Frågan handlar inte heller specifikt om anmälaren utan var tänkt att vara ett hypotetiskt exempel på en likande situation. Det som avslöjandet om anmälaren tog sikte på var hans kopplingar till Ryssland, inte medborgarskapet vilket torde vara välkänt.

Vad gäller respekt för den enskilds privatliv använder programledaren det alias som anmälaren vid upprepade tillfällen själv använt i offentligheten i sin roll som skribent och debattör. Under det namnet har han bland annat varit aktiv som migrationsdebattör och också skrivit om rysk politik och propaganda. Det är inte under namnet [C] anmälaren var anställd i riksdagen. Anmälares riktiga namn framgick inte varför utpekandet också måste anses ha varit begränsat. Om ett intrång skulle anses ha uppkommit menar programbolaget att detta måste anses vara motiverat av det allmänintresse som finns i det här fallet då det handlar om relationerna mellan Ryssland och Sverige.

ANMÄLARENS KOMMENTAR TILL SR:S YTTRANDE

Anmälares anför bland annat följande.

Anmälares anser att hans krav på att få medverka i direktsändning var relevant med tanke på hur starkt hans mejlcitat vinklades. Enligt anmälares mening förelåg en risk att citat i en bandad intervju skulle ha förvrängts och klippts ihop på ett sätt han inte avsåg.

Anmälares är inte medlem i SD och har aldrig varit det. Därför kan en chefredaktör för en SD-tidning omöjligen ”representera” honom.

Vad gäller SR:s påståenden om ”lika namn vid jobbsökningar och kontakter med myndigheter” anser anmälares att det lät annorlunda i sändningen. Då pratade man om ”minst fem falska identiteter”. Det är enligt anmälares svårt att påstå att detta var ett neutralt eller opartiskt uttryck.

Som alla som bor i Sverige vet är det omöjligt att anställas under ett oriktigt namn och utan ett personnummer. Således kände alla anmälares arbets- och uppdragsgivare till hans riktiga identitet. Förutom anmälares journalistiska pseudonym, som hade kommit till på grund av en hotbild, använde anmälares ett alias på sociala nätverk. Detta är ett vanligt angreppssätt i undersökande journalistik när vissa förhållanden ska granskas utan att avslöja granskarens verkliga identitet eller yrkesställning som journalist. Ovanstående avgörande information blev aldrig citerad i sändningarna. Anmälares fick inte heller någon möjlighet att framföra den till lyssnare. I stället fick så kallade experter och *Ekots* reportrar med hjälp av starkt partiska uttryck oemotsagda misstänkliggöra anmälares.

Angående kravet på saklighet anför SR att anmälaren inte benämndes som ”rysk agent” uttryckligen. Detta må vara sant men hela rapporteringen var byggd på ett antagande om att han är någon sorts infiltratör. En helt laglig affär framställdes som ett sätt att finansiera anmälares påstådda spion- och infiltrationsverksamhet. Eftersom några belägg för att påstå detta saknades använde SR ett välkänt trick med experter. Journalister vet ofta var en och annan expert står och om de kan få stöd för sin vinkel. Anmälaren anser dock att det är talande att tre av fyra experter valde att förbli anonyma.

Trots att fastighetsaffären var helt laglig gav anmälares ryska ursprung och uttalanden av anonyma experter nyheten ett utrymme i radiosändningar som var oproportionerligt stort. Trots att Säpo hade kontrollerat anmälaren och inte haft några synpunkter på honom har redaktionen inte ansträngt sig för att få en kommentar av dem. Med andra ord var det ett klassiskt fall av karaktärsdåd och hämnd för anmälares tidigare avslöjanden som var besvärliga för SR.

SR:s ”avslöjande” byggde i princip på ett enda uttalande av en säkerhetsexpert som sa att anmälaren kunde vara en potentiell säkerhetsrisk. Detta uttalande ligger i grunden för misstänklighetsbeslutet av anmälaren. Eftersom det inte finns några andra uttalanden från namngivna experter anser anmälaren att man bör lägga stor vikt vid detta specifika uttalande och omständigheterna kring det.

Säkerhetsexperten presenterades för lyssnarna som en oberoende expert och forskare trots att han är verksam vid Totalförsvarsstiftelsen.

Totalförsvarsstiftelsen är en lobbyorganisation som bland annat arbetar gentemot medier i syfte att opinionsbilda för höjda försvarsanslag. Anmälaren anser att det kan tyckas ligga i organisationens intresse att hitta och skapa hot och säkerhetsrisker. I det ljuset bör expertens medverkan ses som en del i stiftelsens opinionsarbete, något lyssnarna borde upplysts om. Eftersom reportern hade intervjuat säkerhetsexperten vid ett antal tidigare tillfällen förefaller det omöjligt för anmälaren att reportern inte känt till kopplingen.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTRANDE

Granskningsnämnden har berett SR tillfälle att inkomma med yttrande över anmälares kommentar. SR anför bland annat följande.

SR har sagt att anmälaren agerat under falska namn inte falska identiteter. I bland annat *Studio Ett* framförs de skäl anmälaren uppgav till detta. Där sägs ”Han säger att han har rätt att vara ute i offentligheten och han har varit det i sitt alias för att han har en sekretessmarkering eftersom han har hot. Och det är i ett av sina alias som han sökt uppmärksamhet offentligt.” Således framgick de skäl som anmälaren angivit till att han har använt olika namn vid sina kontakter med myndigheter och media.

För tydlighetens skull vill SR påpeka att två av säkerhetsexperterna namngavs, inte en, som anmälaren påstår.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SR ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SR ska ge den som har ett befogat anspråk på att bemöta ett påstående tillfälle till genmäle (15 § i sändningstillståndet). Ett genmäle ska sändas så snart det kan ske i eller i anslutning till program av samma eller likartad karaktär som det som anmärkningen avser.

En begäran om genmäle ska behandlas skyndsamt hos programföretaget. Om SR avslår en skriftlig begäran om genmäle ska programföretaget informera om möjligheten att göra en anmälan till granskningsnämnden. Ett beslut om avslag ska innehålla skälen för avslaget.

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (16 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ekot och Studio Ett

Opartiskhet och saklighet

Av uppgifterna i ärendet framgår att SR innan sändning kontaktat och träffat

anmälaren. Anmälares huvudsakliga inställning har redovisats vid flera tillfällen i sändningarna. Nämnden kan inte finna att sändningarna strider mot kravet på opartiskhet. Nämnden kan inte heller finna att det som anmälaren har anfört medför att inslagen strider mot kravet på saklighet.

Genmäle

Av uppgifterna i ärendet framgår även att anmälaren begärt genmäle efter sändningarna den 23 september 2016 och ställt som villkor att få genomföra en intervju i direktsändning. Nämnden konstaterar att SR vid upprepade tillfällen, den 23, 24 och 26 september gett anmälaren möjlighet till genmäle genom bandad intervju. Det förhållande att SR inte tillmötesgått anmälaren i fråga om formen för genmäle innebär inte i sig att SR har hanterat begäran om genmäle i strid med bestämmelsen. SR har enligt nämndens mening visat att anmälaren beretts tillfälle till genmäle. Nämnden anser därför att SR:s hantering av begäran om genmäle är förenlig med bestämmelsen i 15 § i sändningstillståndet.

Respekt för privatlivet

Nämnden konstaterar att anmälaren omnämndes i inslagen med ett fiktivt namn som han använt i kommunikationen med olika myndigheter samt i sin journalistiska roll. Nämnden har tidigare ansett att en redovisning av ett fiktivt namn i samband med publicering av intrångsuppgifter inte utan vidare kan anses strida mot bestämmelsen i 16 § i sändningstillståndet. För att en sådan rapportering ska strida mot bestämmelsen krävs att det fiktiva namnet är känt och i en vidare krets förknippat med en viss person. Nämnden konstaterar vidare att uppgifter förekom om var anmälaren arbetade vid tiden för inslagen, hans tidigare anställningar samt att han var journalist och debattör. Nämnden anser att kombinationen av dessa uppgifter innebär att anmälaren rimligen kunde identifieras av en vidare krets. Han får därför anses vara identifierad genom inslagen. Nämnden konstaterar att det förekom uppgifter i sändningarna som var av intrångskaraktär och anser att publiceringen av uppgifterna i inslaget därför innebär ett intrång i anmälares privatliv. Med hänsyn till uppgifternas art och omständigheterna i övrigt var intrånget motiverat av ett allmänt intresse. Inslagen strider därför inte mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Ekots lördagsintervju

Nämnden anser inte att de av anmälaren kritiserade frågorna som ställdes till Rysslands ambassadör medför att programmet strider mot villkoren i sändningstillståndet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Ulrika Hansson, Clas Barkman och Dag Mattsson efter föredragning av Jenny Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Jenny Grass

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.